

LOESS

LITERACY BOOST THROUGH AN OPERATIONAL EDUCATIONAL
ECOSYSTEM OF SOCIETAL ACTORS ON SOIL HEALTH

OPIS MODUŁU BINALS PROJEKTU LOESS

Opracowano na podstawie D3.1

PROJEKT SZCZEGÓŁY	Akronim projektu LOESS	Tytuł projektu Podnoszenie świadomości poprzez innowacyjny ekosystem edukacji społeczeństwa w zakresie zdrowia gleby
	Edycja HORIZON-MISS-2022-SOIL-01	Umowa o dofinansowanie n° 101112707
	Data rozpoczęcia 01.06.2023	Koordynator projektu Wissenschaftsladen Bonn e. V. (WILA)
	Czas trwania projektu 36 miesięcy (3 lata)	

SZCZEGÓŁY KOŃCOWEGO	PRODUKTU	
	Kod pakietu roboczego WP3	Planowany termin 31.03.2024
	Tytuł pakietu roboczego Określenie zakresu merytorycznego	Identyfikator i tytuł produktu końcowego D3.1: Methodology and Guidelines for Community Engaged Research and Learning in HEIs and online module
	Lider pakietu roboczego Queen's University Belfast	Opis produktu końcowego Metodologia i wytyczne dotyczące badań i nauki angażujących lokalną społeczność w instytucjach szkolnictwa wyższego i w ramach modułu internetowego
	Charakter ☒ R Raport / ☐ I – Inne	Autor Emma McKenna, Queen's University Belfast i Lucas Weinberg, Universität Innsbruck
		Recenzja Prof Andrea Vargiu

Data złożenia	Norbert Steinhaus
31.03.2025	Poziom upowszechniania
	P – Publiczny

Podziękowania

Dziękujemy konsorcjum LOESS za wsparcie w przygotowaniu raportu dotyczącego produktu końcowego, na podstawie którego opracowano niniejszy zarys modułu. W szczególności dr Claire McDonnell z uczelni Technological University Dublin wniosła znaczący wkład w przygotowanie raportu, służąc cennymi uwagami oraz hojnie dzieląc się licznymi materiałami na temat badań i nauki angażującej lokalną społeczność, które wzbogaciły cały ten proces.

Niniejszy raport dotyczący produktu końcowego opiera się na pracy osób, które wspólnie opracowały koncepcję Odpowiedzialnych Badań i Innowacji poprzez programy nauczania oraz badania i naukę angażujące społeczność (BINALS) w ramach wcześniejszych projektów finansowanych przez KE. W szczególności pragniemy podziękować partnerom [projektu CIRCLET](#) (umowa o dofinansowanie nr 2019-1-UK01-KA203-062039), realizowanego w latach 2019–2022 w ramach finansowania z Funduszu Partnerstwa Strategicznego programu Erasmus+, oraz partnerom [projektu EnRRICH](#) (umowa o dofinansowanie nr 665759), realizowanego w latach 2015–2018 i finansowanego z programu Horyzont Europa. Dr Catherine Bates z TU Dublin oraz dr Reka Matolay i Marta Frigyk z CUB brały udział w poprzednich projektach i zaoferowały swoje wsparcie i ekspertyzę w procesie przygotowywania niniejszego raportu.

Dziękujemy również prof. Andrei Vargiu i zespołowi z UNISS, a także Norbertowi Steinhausowi z Wissenschaftsladen Bonn za wnikliwą recenzję niniejszego raportu. Podziękowania należą się również szerszemu konsorcjum projektu LOESS za podzielenie się z autorami swoimi doświadczeniami z zakresu BINALS oraz za entuzjazm, z jakim podeszli do testowania tej metody.

CC BY-NC-SA 4.0

Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

Publikacja *Methodology and Guidelines for Community Engaged Research and Learning in HEIs and Online Module* © 2025 by [Emma McKenna and Lucas Weinberg](#), [LOESS Project](#) jest objęta licencją Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License. Oznacza to, że możesz remiksować, adaptować oraz rozwijać tę publikację w celach niekomercyjnych, pod warunkiem, że wskażesz autorów oraz projekt LOESS i udostępnisz swoje wersje na identycznych zasadach licencyjnych. Będziemy wdzięczni za informację o korzystaniu z tych materiałów oraz opinię na ich temat, w tym sugestie ulepszeń, aby pomóc nam w dalszym rozwoju. Prosimy o kontakt e-mailowy pod adresem: science.shop@qub.ac.uk

Słowniczek skrótów

BINALS: Badania i nauka angażujące lokalną społeczność

URZ: Ustawiczny rozwój zawodowy

OSO: Organizacje Społeczeństwa Obywatelskiego (określane również jako partnerzy z lokalnej społeczności)

SPIS TREŚCI

Podziękowania	3
Zarys modułu BINALS na rzecz zdrowia gleby	6
Zarys graficzny	8
Scenariusze lekcji	9
Wirtualne Środowisko Nauki i technologie edukacyjne	21
Materiały dydaktyczne i literatura uzupełniająca	23

Zarys modułu BINALS na rzecz zdrowia gleby

Cały moduł został zaprojektowany tak, aby mógł być realizowany jako samodzielny moduł lub zintegrowany z istniejącymi przedmiotami. Oprócz krótkich opisów treści, zarys modułu zawiera scenariusze zajęć, które można dostosować do konkretnych potrzeb.

Poniżej znajduje się opis całego modułu, zawierający ogólny zarys, plan zajęć oraz zakładane efekty uczenia się, do których osiągnięcia dąży ten moduł.

Zarys Modułu:

Moduł ten został zaprojektowany, aby wspierać wykładowców w zgłębianiu i przekształcaniu swoich praktyk nauczania, tak aby uwzględnić w nich badania i naukę angażujące lokalną społeczność. W ramach czterech strukturalnie zaplanowanych sesji oraz podejścia typu „odwrócona klasa”, uczestnicy zaangażują się we współpracę, będą aktywnie uczestniczyli w zajęciach i poddadzą swoją praktykę refleksji, kładąc nacisk na znaczenie edukacji z zakresu zdrowia gleby. Moduł opiera się na strukturze „krok po kroku”, zapewniając przestrzeń na refleksję, konstruktywną informację zwrotną oraz rozwój umiejętności.

Zaczynamy od omówienia zasad i wyzwań BINALS, aby następnie skoncentrować się na kwestii współpracy ze społecznością. Dzięki temu uczestnicy wypracują zasady komunikowania wiedzy oraz kwestie etyczne, niezbędne w realizacji wspólnych projektów. Dedykowana sesja oferuje wsparcie w identyfikacji interesariuszy oraz istniejących inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego, zajmujących się podobną tematyką. Po zapoznaniu się z zasadami BINALS i możliwościami wdrożenia ich do programów studiów, skoncentrujemy się na zdrowiu gleby jako wzorcowym temacie. Podczas tej sesji zostaną zaprezentowane innowacyjne technologie edukacyjne, w tym zachęta do korzystania z [narzędzia LOESS do mapowania tłumu](#).

Zaprojektowany jako całkowicie zdalny, ten moduł może funkcjonować jako niezależna jednostka edukacyjna lub zostać włączony w ramy istniejących programów studiów. Zawartość obejmuje scenariusze zajęć, które można dostosować do konkretnych wymagań. Wykładowcy poznają strategie angażowania społeczności oraz możliwości wykorzystania narzędzi cyfrowych, aby połączyć edukację o glebie z BINALS w szkolnictwie wyższym. Moduł kładzie nacisk na zdrowie gleby zarówno jako element różnych dziedzin nauki, jak i samodzielny temat, podkreślając jego znaczenie w badaniach oraz pedagogice. Przedstawiono również przykłady tego, jak włączyć problematykę zdrowia gleby do dyscyplin z zakresu nauk społecznych i humanistycznych. Ukończenie każdego z czterech komponentów modułu oraz powiązanych z nimi zadań pozwoli uczestnikom zaprojektować i zaplanować własny projekt BINALS w ramach prowadzonych przez nich przedmiotów, gotowy do wdrożenia w kolejnym semestrze lub roku akademickim we

współpracy z partnerami z lokalnej społeczności. Aby pogłębić zrozumienie tematu i rozwijać wiedzę, wykorzystamy model klasy odwróconej. Zapewnia on starannie dobrane lektury i nawiązujące do nich zadania refleksyjne, które uczestnicy mogą wykonać w dowolnym czasie między zajęciami. W ciągu roku wykładowcy wdrożą moduły oparte na BINALS, rozwijając innowacyjne metody nauczania, zwiększając zaangażowanie studentów i wzmacniając partnerstwa między uczelniami a lokalną społecznością. To usystematyzowane podejście promuje rozwiązywanie problemów związanych ze zdrowiem gleby oparte na badaniach naukowych, skutecznie łącząc naukę z zaangażowaniem społeczności.

Efekty uczenia się (EU) realizowane w poszczególnych sesjach (1, 2, 3, 4):

Po ukończeniu modułu uczestnik będzie potrafił

1	Oceń kluczowe źródła dotyczące badań i nauki angażujących społeczność (BINALS), a w szczególności te na temat wdrażania metodologii BINALS do programu studiów wyższych.
2	Zidentyfikować i ocenić podejścia pedagogiczne, metody oraz możliwości integracji edukacji i budowania świadomości o zdrowiu gleby z projektami BINALS.
3	Zaprojektować i zaplanować wdrożenie projektu BINALS do modułu lub przedmiotu tak, aby sprzyjał on wartościowemu i pełnemu szacunkowi zaangażowaniu interesariuszy, był spójny z efektami uczenia się studentów i uwzględnił czas na refleksję uczestników.
4	Stosować powszechnie przyjęte zasady komunikacji naukowej oraz uwzględniać kwestie etyczne we współpracy z członkami społeczności lokalnych.
5	Zademonstrować umiejętność poddawania treści kształcenia oraz własnych doświadczeń zawodowych krytycznej refleksji i wykorzystywania otrzymanych informacji zwrotnych do dalszego rozwoju.

Zarys kursu:

- Zasady, filozofia i skuteczne praktyki badań i nauki angażujących społeczność
- Przemyślenie modułów, aby uwzględnić BINALS w ramach nauczania tematów z zakresu zdrowia gleby
- Współpraca z różnymi interesariuszami spoza uczelni – etyczne i praktyczne aspekty budowania partnerstw

- Budzenie zainteresowania i podnoszenie świadomości na temat edukacji z zakresu zdrowia gleby i projektów BINALS
- Refleksja zawodowa – wykazanie się samoświadomością i krytycznym myśleniem w celu usprawnienia procesów decyzyjnych, rozumowania etycznego oraz ciągłego rozwoju zawodowego.
- Zasady komunikacji naukowej
- Angażowanie uczestników i podtrzymywanie ich zainteresowania współpracą ze społecznością na rzecz zdrowia gleby
- Uczenie się wykorzystywania innowacyjnych narzędzi cyfrowych (narzędzi do mapowania partycypacyjnego)
- Stosowanie wiedzy w kontekstach rzeczywistych

Metody uczenia się i nauczania:

Materiały zostały zaprojektowane tak, aby umożliwić indywidualne ukończenie modułu w trybie samodzielnej nauki. Jednak w miarę możliwości moduł ten powinien być realizowany przez osobę prowadzącą (lub osoby prowadzące) i grupę uczestników, aby zapewnić możliwość interakcji oraz wspólnej, grupowej refleksji nad możliwościami i wyzwaniem związanyymi z wdrazaniem BINALS w konkretnym kontekście akademickim i lokalnym uczestników. W przypadku realizacji modułu w grupie, uczestnicy powinni dążyć do maksymalizacji interakcji, wykorzystując ćwiczenia refleksyjne jako punkt wyjścia do dyskusji zespołowych oraz wspólnego uczenia się. Na przykład, podczas pilotażu online, model odwróconej klasy wymagał od uczestników zapoznania się z treścią kursu przed i/lub po każdej sesji, aby mogli oni zgłębić omawiane tematy w dogodnym dla siebie czasie przed każdym webinarium.

Całkowita liczba godzin nauki (jeśli moduł jest prowadzony przez moderatora)

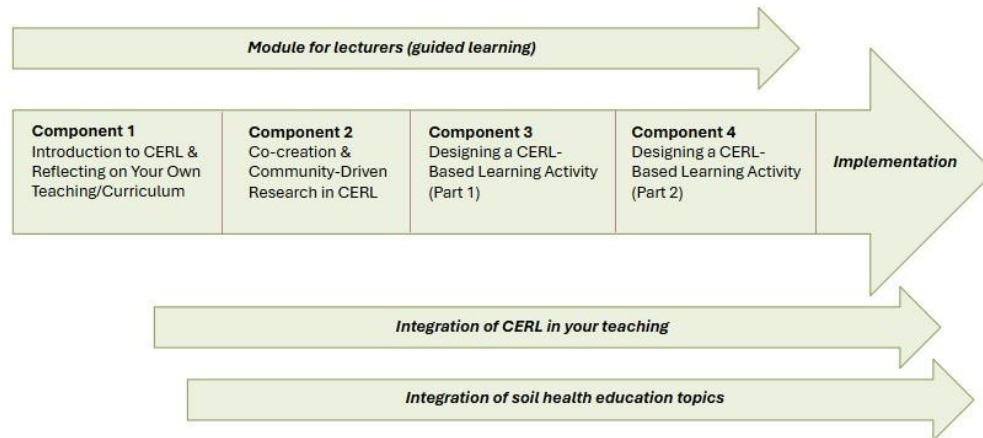
4

Całkowity czas nauki samodzielnej

16

Zarys graficzny

Poniższa ilustracja prezentuje ogólny zarys kursu i poszczególne elementy, które będą wprowadzane krok po kroku. Umożliwi to uczestnikom śledzenie treści oraz rozwijanie umiejętności i wiedzy przed ostatecznym wdrożeniem podejścia BINALS do ich programów nauczania.

Scenariusze zajęć

Moduł BINALS na rzecz zdrowia gleby został pilotażowo wdrożony jako interaktywny kurs internetowy oparty na czterech webinarjach. Materiały do tego modułu zostały opracowane w taki sposób, aby mogły być wykorzystywane do samodzielnej nauki, którą podzielono na cztery etapy. W miarę możliwości zaleca się jednak realizację modułu w kilkusobowych zespołach w celu promowania nauki opartej na współpracy, polegającej na wspólnej analizie trudności oraz poszukiwaniu rozwiązań. W fazie pilotażowej modułu cztery webinarja były prowadzone przez osoby posiadające doświadczenie we wdrażaniu BINALS. Jest to podejście preferowane, choć nie zawsze możliwe do zrealizowania.

Przygotowane scenariusze zajęć mają na celu ukierunkowanie uczenia się w grupach. Mogą być one również wykorzystane przez osobę prowadzącą, która chce zrealizować ten moduł jako krótki, samodzielny kurs lub jako element dłuższego cyklu kształcenia. Wszystkie załączone materiały są dostępne na stronie internetowej projektu LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

Komponent 1: Wprowadzenie do BINALS oraz refleksja nad własną praktyką / własnym programem nauczania

Ten komponent stanowi wprowadzenie do koncepcji badań i nauki angażujących lokalną społeczność (BINALS) oraz ich potencjalnego zastosowania w edukacji z zakresu zdrowia gleby. Krótki materiał filmowy na początku zajęć ma na celu zapoznanie uczestników z tym podejściem. W oparciu o ten materiał i pytania pomocnicze, uczestnicy dokonają refleksji nad własnymi doświadczeniami dydaktycznymi oraz przemyśleniami na temat BINALS i nauczania o zdrowiu gleby. W przypadku pracy grupowej można wykorzystać narzędzia cyfrowe takie jak czat, Mural lub Padlet, aby ułatwić dyskusję i utrwalić jej wyniki.

Następnie sesja przechodzi do teoretycznego zgłębienia koncepcji BINALS, podkreślając ich rolę w rozwiązywaniu lokalnych wyzwań, zagadnienia etyczne oraz skuteczne strategie komunikacji we współpracy z członkami lokalnych społeczności i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Na zakończenie przedstawione zostanie narzędzie do mapowania tłumu LOESS Crowdmapping Tool służące do identyfikacji problemów specyficznych dla danej społeczności i omówione zostaną wymagania dotyczące zaliczenia modułu.

Scenariusz zajęć – sesja 1: Wprowadzenie do BINALS oraz refleksja nad własną praktyką / własnym programem nauczania	
Czas trwania	Zadanie i efekt uczenia się (X). Powiązane efekty uczenia się zostały wskazane w nawiasach.
5 minut Slajdy 2–9	Powitanie oraz prezentacja struktury i treści modułu.
5 minut Slajdy 10–11 (EU 2, 5)	<ul style="list-style-type: none"> - Projektacja materiału wideo wprowadzającego w tematykę kursu: współpraca Szkoły Mikrobiologii uczelni UCC z Zielonym Kampusem UCC - https://www.youtube.com/watch?v=sNILQ-9ieKU - Krótka refleksja nad znaczeniem „angażowania”
15 minut Slajd 12 (EU 3, 5)	<p>Wprowadzenie i refleksja nad własną praktyką nauczania:</p> <p>Prosimy wszystkich o krótkie przedstawienie się poprzez zaprezentowanie następujących informacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Imię, nazwisko oraz doświadczenie zawodowe - Oczekiwania wobec kursu - Pierwsze przemyślenia po obejrzeniu filmu - Doświadczenia w nauczaniu o zdrowiu gleby (jeśli takie posiadasz) - Doświadczenie w zakresie BINALS (lub podobnych podejść) <p>W zależności od liczby uczestników, ćwiczenie to powinno zostać przeprowadzone w grupach roboczych.</p> <p>Wyniki mogą być zbierane na tablicy Mural lub Padlet, którą należy przygotować przed rozpoczęciem zajęć.</p>

10 minut (EU 4)	Po zakończeniu pracy w grupach, jeden ochotnik z każdej grupy podsumowuje dyskusję w odniesieniu do powyższych punktów.
18 minut Slajdy 13-21 (EU 4)	Wprowadzenie do BINALS jako strategia rozwiązywania problemów społeczności lokalnych. Ten segment stanowi teoretyczny fundament BINALS, podkreślając ich korzyści dla szkolnictwa wyższego, jak również w zakresie angażowania lokalnych społeczności. Sesja obejmie również kwestie etyczne oraz skuteczną komunikację naukową w ramach BINALS, ze szczególnym uwzględnieniem wspierania współpracy między kadrą dydaktyczną, członkami społeczności i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.
7 minut Slajdy 22-23 (EU 2)	Pokrótkie zaprezentuj narzędzie do mapowania tłumu jako sposób na wykrywanie problemów lokalnej społeczności. Podsumuj również wymagania zaliczeniowe.

Wymagania oraz aspekty odwróconej klasy

Arkusze zadań, wraz z pełną instrukcją ich wypełniania oraz linkami do odpowiednich materiałów, są dostępne na stronie internetowej projektu LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

- Zadanie 1.1: Jednym z wymogów jest przetestowanie przez uczestników narzędzia do mapowania tłumu LOESS Crowdmapping Tool oraz zmapowanie przynajmniej jednej lokalizacji w ich regionie, w której rozpoznają niezdrową glebę.
- Zadanie 1.2: Przeprowadź krótkie badanie gabinetowe, aby zidentyfikować potencjalnych partnerów, takich jak organizacje społeczeństwa obywatelskiego (OSO) lub inicjatywy sąsiedzkie. Badanie to pomoże odkryć istotne możliwości współpracy.
- Zadanie 1.3: Przeprowadź przegląd wybranych materiałów na temat BINALS. Zastanów się, co twoim zdaniem jest najważniejsze w tych materiałach.
- Zadanie 1.4: Napisz krótką refleksję na temat tego, jak BINALS na rzecz zdrowia gleby wpisuje się w Twój program nauczania, w razie potrzeby odwołując się do odpowiednich materiałów.

Sesja 2: Współtworzenie i badania inicjowane przez społeczność w ramach BINALS

Ta sesja koncentruje się na zasadach budowania partnerstwa oraz opracowywaniu pytań badawczych w oparciu o potrzeby i zainteresowania społeczności. Uczestnicy zgłębią znaczenie aktywnego słuchania i angażowania interesariuszy w celu zidentyfikowania lokalnych wyzwań oraz kluczowych członków danej społeczności. Podczas sesji przedstawione zostaną fundamentalne zasady budowania zaufania i wspierania współodpowiedzialności w procesach współtworzenia. Kluczowe elementy obejmują uznanie obywateli za ekspertów w zakresie własnych doświadczeń, zachęcanie do aktywnego udziału w innowacjach, promowanie otwartej współpracy oraz budowanie trwałych i sprawiedliwych relacji między interesariuszami a członkami społeczności.

Interaktywne ćwiczenie polegające na odgrywaniu ról umożliwi przeprowadzenie symulacji rzeczywistego wyzwania związanego z użytkowaniem terenu. Uczestnicy przeanalizują różne perspektywy w ramach studium przypadku, w którym organizacja zajmująca się dziedzictwem krajobrazowym poszukuje wsparcia badawczego w celu rozwiązania problemu gwałtownej erozji szlaków w Górach LOESS. To zadanie da uczestnikom szansę praktycznego przećwiczenia strategii współtworzenia, angażowania interesariuszy oraz podejścia do rozwiązywania problemów, przygotowując ich do efektywnego budowania partnerstw społecznościowych w projektach BINALS.

Scenariusz zajęć - sesja 2: Współtworzenie i badania inicjowane przez społeczność w ramach BINALS	
Czas trwania	Zadanie i efekt uczenia się (X). Powiązane efekty uczenia się zostały wskazane w nawiasach
10 minut Slajdy 2-3	Powitanie i krótkie ćwiczenie refleksyjne dotyczące doświadczeń we współpracy z partnerami.
3 minuty Slajdy 6-7 (EU 1, 2, 3, 4)	Wprowadzenie do rozważań nad różnymi formami wiedzy, które należy uwzględnić, oraz usystematyzowanego procesu opracowywania pytań badawczych na podstawie rzeczywistego problemu.
5 minut Slajd 6	Instrukcje do ćwiczenia grupowego: Formułowanie pytania badawczego na podstawie rzeczywistego problemu
20 minut	W zależności od liczby uczestników, ćwiczenie powinno zostać przeprowadzone w grupach roboczych.

<p>(EU 1, 2, 3, 4, 5)</p>	<p>Pracując w grupach, uczestnicy powinni przeprowadzić symulację wywiadu z organizacją społeczną, opierając się na przykładowym scenariuszu przedstawionym na poprzednim slajdzie.</p> <p>W przypadku pracy na platformie online, osoby prowadzące powinny rozważyć zamieszczenie instrukcji do ćwiczenia na czacie lub na wspólnej tablicy Mural/Padlet (lub w podobnej aplikacji).</p> <p>Instrukcje:</p> <p>Problem: Organizacja zajmująca się dziedzictwem krajobrazowym odpowiada za zarządzanie szlakami pieszymi w górach LOESS. Kontaktują się z Tobą z prośbą o przeprowadzenie badań. Obecnie ich szlaki piesze ulegają erozji znacznie szybciej niż kiedyś. Ze względu na zły stan szlaków, odwiedzający zaczynają chodzić po trawie, co negatywnie wpływa na glebę i bioróżnorodność. Organizacja chce przygotować argumentację, aby uzyskać od rządu większe fundusze na utrzymanie tych tras.</p> <p>Przeprowadź symulację zadawania pytań podczas wywiadu z organizacją:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jakiego rodzaju pytania zadasz organizacji, aby lepiej zrozumieć, jakich badań potrzebują? - Jakie są Twoje przewidywania na temat obszarów badań, które mogłyby zostać przeprowadzone przez studentów? Jakiego rodzaju pytania zadasz swoim studentom? - Kontekst: Góry LOESS to pasmo górskie o głównie granitowym podłożu. Ich najwyższy szczyt wznosi się na wysokość 850 m. Góry LOESS posiadają status Obszaru o Wyjątkowych Wzorach Przyrodniczych. Obszar ten przyciąga ponad 50 000 odwiedzających rocznie. Działalność organizacji zajmującej się dziedzictwem krajobrazowym obejmuje: usuwanie śmieci, utrzymanie placów zabaw, zielonych szlaków i dróg publicznych, konserwację ogrodzeń, mostów i tablic informacyjnych, a także usuwanie wiatrołomów, zwalczanie gatunków inwazyjnych oraz monitorowanie liczby użytkowników i wydarzeń.
---------------------------	--

5 minut (EU 5)	Po zakończeniu pracy w grupach należy zaprosić ochotników z każdego zespołu do podsumowania niektórych kluczowych kwestii, które pojawiły się w ich dyskusji. Inną opcją, w przypadku ograniczenia czasowego, jest zachęcenie uczestników do zamieszczenia krótkiego podsumowania na czacie.
15 minut Slajdy 7-14 (EU 1, 2, 3, 4)	Dalsze instrukcje i wskazówki dotyczące zasad oraz podejść do budowania zaufania z partnerami społecznościowymi, a także wspólnego tworzenia istotnych i wykonalnych pytań badawczych / projektów, wraz z przykładami z różnych dyscyplin.
2 minuty	Wyjaśnienie wymagań dotyczących wykonania zadań 2.1-2.3 oraz zakończenie sesji.

Wymagania oraz aspekty odwróconej klasy

Arkusze zadań, wraz z pełną instrukcją ich wypełniania oraz linkami do odpowiednich materiałów, są dostępne na stronie internetowej projektu LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

- Zadanie 2.1 Zidentyfikuj, poprzez analizę i refleksję, najważniejsze (Twoim zdaniem) umiejętności, wiedzę i postawy niezbędne do współpracy z partnerem w projekcie BINALS. Linki do kluczowych materiałów wspierających to zadanie znajdują się w odpowiednim arkuszu zadań.
- Zadanie 2.2 Wskaż odpowiednią osobę, zespół lub jednostkę (np. Science Shop lub jego odpowiednik) w swojej instytucji i poproś o spotkanie, aby omówić własne pomysły lub zidentyfikowane wyzwania. (Arkusze zadań zawiera propozycję podejścia w sytuacji, gdy na uczelni uczestnika nie funkcjonuje Science Shop ani jednostka wspierająca BINALS.) Jeśli na Twojej uczelni nie ma Science Shopu ani jednostki wspierającej BINALS, zalecamy następujące podejście w celu zorganizowania takiego spotkania:
  - o Przejrzyj listę Science Shopów i sprawdź, czy istnieją jakieś w Twojej okolicy: <https://livingknowledge.org/european-partners/>
  - o Sprawdź na swojej uczelni. Na przykład, w znalezieniu i nawiązaniu współpracy z odpowiednim partnerem z lokalnej społeczności mogą pomóc Ci współpracownicy z innych dyscyplin, centra wolontariatu, biura ds. współpracy, działy badań zaangażowanych społecznie, biura karier czy sekcje praktyk studenckich.

- o Zachęcamy również do szukania wsparcia w szerszej społeczności Science Shopów poprzez sieć Living Knowledge Network, która prowadzi stronę internetową, grupę dyskusyjną i organizuje odbywające się co dwa lata konferencje, podczas których można wymieniać się doświadczeniami i uzyskać wsparcie. Informacje na temat poprzednich konferencji sieci Living Knowledge Network (w szczególności na temat zaproszonych prelegentów i zbiorów abstraktów) mogą pomóc Ci w zidentyfikowaniu potencjalnych kontaktów lokalnych lub branżowych: <https://livingknowledge.org/events/lk-conferences/>)
- Zadanie 2.3 Przygotuj się do spotkania z osobą lub zespołem wskazanym w Zadaniu 2.2, dokonując przeglądu slajdów 7-13 z Sesji 2, rozważając potencjalnych partnerów zidentyfikowanych w Zadaniu 1.2 i analizując odpowiedzi do Zadania 2.1.

Sesja 3: Projektowanie zajęć dydaktycznych opartych na BINALS

Ta sesja to główny praktyczny rezultat modułu internetowego, prowadząc uczestników przez proces opracowywania projektu opartego na BINALS, przeznaczonego dla ich studentów i osadzonego w programie nauczania. Spotkanie rozpoczyna się od krótkiej refleksji nad kluczowymi wnioskami z poprzednich sesji, po czym następuje przejście do etapu projektowania. Uczestnicy przeanalizują swoje dotychczasowe praktyki nauczania, przyglądając się swoim obecnym podejściom pedagogicznym oraz identyfikując w swoich programach nauczania obszary, w których można zintegrować zajęcia dydaktyczne z zastosowaniem BINALS. Następnie wybiorą ogólny temat, który będzie spójny zarówno z ich przedmiotem, jak i ramami BINALS, zapewniając jego adekwatność zarówno dla studentów, jak i społeczności.

Usystematyzowany cykl pytań pokieruje uczestników przez proces wdrażania, uwzględniając kluczowe aspekty, takie jak potrzeby studentów i społeczności, dostępne zasoby, harmonogramy oraz potencjalne wyzwania. Przekazane zostaną również dodatkowe rekomendacje, które wspomogą pomyślne opracowanie projektu. Po wykonaniu zadań przewidzianych w ramach Sesji 3, uczestnicy będą mieli opracowane jasno określone zajęcia dydaktyczne z zastosowaniem BINALS, gotowe do zaprezentowania podczas kolejnego spotkania jako wymagające dopracowania i zintegrowania z nauczaniem przez nich przedmiotami zajęcia zwiększające zaangażowanie studentów oraz budujące trwałe doświadczenia edukacyjne w zakresie wiedzy o zdrowiu gleby.

Scenariusz zajęć – sesja 3 Projektowanie zajęć dydaktycznych opartych na BINALS

Czas trwania	Zadanie i efekt uczenia się (X). Powiązane efekty uczenia się zostały wskazane w nawiasach.
10 minut Slajdy 2-3 (EU 5)	Powitanie i krótkie ćwiczenie refleksyjne: „Jak myślisz, co przekonałoby Twoich współpracowników i kierownika katedry do wprowadzenia BINALS?”
10 minut Slajdy 4-9 (EU 1, 2, 3, 4)	Jak zaprojektować projekt BINALS i zaplanować jego wdrożenie do programu nauczania?
5 minut Slajd 10	Instrukcje do ćwiczenia grupowego: Włączanie BINALS do Twojego programu nauczania.
20 minut (EU 1, 2, 3, 4, 5)	<p>W zależności od liczby uczestników, ćwiczenie powinno zostać przeprowadzone w grupach roboczych.</p> <p>W grupach uczestnicy omawiają integrację BINALS z ich programami nauczania.</p> <p>W przypadku pracy na platformie online, osoby prowadzące powinny rozważyć zamieszczenie instrukcji do ćwiczenia na czacie lub na wspólnej tablicy Mural/Padlet (lub w podobnej aplikacji).</p> <p>Instrukcje:</p> <p>Poświęć chwilę na zastanowienie się i zapisz odpowiedzi na poniższe pytania. Przedyskutujcie swoje odpowiedzi w grupach (niektórzy uczestnicy mogą podzielić się podejściami, które już stosowali w innych projektach BINALS).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jakie podejście planujesz zastosować, aby włączyć BINALS na rzecz zdrowia gleby do swojego programu nauczania? - Jakie aspekty planowania wdrożenia BINALS na rzecz zdrowia gleby do Twojego programu nauczania budzą Twoje wątpliwości?

5 minut (EU 5)	Po zakończeniu pracy w grupach należy zaprosić ochotników z każdego zespołu do podsumowania niektórych kluczowych kwestii, które pojawiły się w ich dyskusji. Aby w pełni wykorzystać wymianę zdobytej wiedzy, osoby, które nie zdążą zabrać głosu, mogą zostać poproszone o wpisanie swojej kluczowej refleksji na czacie.
5 minut Slajdy 11-13 (EU 1, 2, 3, 4)	Dodatkowe aspekty planowania zajęć dydaktycznych z zastosowaniem BINALS: <ul style="list-style-type: none"> - Z kim musisz nawiązać współpracę wewnątrz uczelni? - W jaki sposób ocenisz zadania wykonane w ramach zajęć dydaktycznych z zastosowaniem BINALS? - Możliwość uczenia się w rzeczywistym środowisku
5 minut Slajd 14	Wyjaśnienie wymagań dotyczących wykonania zadań 3.1-3.2 oraz zakończenie sesji.

Wymagania oraz aspekty odwróconej klasy:

Arkusze zadań, wraz z pełną instrukcją ich wypełniania oraz linkami do odpowiednich materiałów, są dostępne na stronie internetowej projektu LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

- Zadanie 3.1: Opierając się na zadaniach 2.1-2.3 oraz treściach dydaktycznych i ćwiczeniach z sesji 3, napisz krótką refleksję na temat spotkania z lokalną osobą kontaktową ds. BINALS.
- Zadanie 3.2: Opierając się na poprzednich zadaniach, nakreśl plan przededefiniowania lub modyfikacji istniejącego kursu/modułu tak, aby uwzględnić w nim Twój projekt BINALS z zakresu zdrowia gleby.
- Pytania, które mogą być pomocne przy przygotowywaniu odpowiedzi:
  - o Co świadczy o tym, że Twój projekt to BINALS na rzecz zdrowia gleby?
  - o Czy opis daje jasny obraz tego, czego dotyczy ten moduł?
  - o Czy efekty uczenia się są mierzalne, osiągalne i możliwe do oceny?
  - o Czy zaplanowane techniki oceniania są spójne z efektami uczenia się?
  - o Czy widoczne są dowody autorefleksji uczestnika?

Sesja 4: Projektowanie zajęć dydaktycznych opartych na BINALS

Celem sesji jest wymiana pomysłów między uczestnikami na temat ich wstępnych zarysów BINALS na rzecz zdrowia gleby. Zapewniono na to odpowiednią przestrzeń, umożliwiając uczestnikom wymianę spostrzeżeń w oparciu o indywidualne kluczowe pytania dotyczące trzech głównych obszarów tematycznych BINALS: Współpraca ze społecznościami; Włączanie własnego projektu BINALS do programu nauczania; Angażowanie studentów.

Scenariusz zajęć – sesja 4: Projektowanie zajęć dydaktycznych opartych na BINALS	
Czas trwania	Zadanie
5 minut Slajdy 2-3	<p>Powitanie i plan sesji</p> <p>Instrukcje dotyczące pracy w grupach:</p> <p>W zależności od liczby uczestników, ćwiczenie to powinno zostać przeprowadzone w grupach roboczych. Każda grupa będzie omawiała ten sam temat podczas każdej sesji pracy grupowej. W przypadku niewielkiej liczby uczestników dyskusje te mogą odbyć się w formacie plenarnym.</p> <p>W odniesieniu do każdego z trzech obszarów tematycznych (współpraca ze społecznościami; Włączanie własnego projektu BINALS do programu nauczania; angażowanie studentów), każdy uczestnik powinien wykorzystać dyskusję grupową, aby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisać część swojego planu BINALS, która najbardziej napawa uczestnika dumą - opisać część swojego planu BINALS, która stanowi dla uczestnika największe wyzwanie
12 minut (EU 1, 2, 3, 4, 5)	<p>Współpraca ze społecznościami</p> <p>Instrukcje:</p> <p>Poświęć chwilę na zastanowienie się i zapisz odpowiedzi na poniższe pytania. Omów swoje odpowiedzi z resztą grupy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisz część swojego planu BINALS związaną ze współpracą ze społecznościami, która najbardziej napawa Cię dumą - Opisz część swojego planu BINALS związaną ze współpracą ze społecznościami, która stanowi dla Ciebie największe wyzwanie

5 minut	<p>Po zakończeniu pracy w grupach należy zaprosić ochotników z każdego zespołu do podsumowania niektórych kluczowych kwestii, które pojawiły się w ich dyskusji.</p> <p>Jeśli ćwiczenie to odbywa się w formacie plenarnym, czas ten można wykorzystać na przedłużenie dyskusji przed przejściem do kolejnego tematu.</p>
12 minut (EU 1, 2, 3, 4, 5)	<p>Włączanie Twojego projektu BINALS do programu studiów</p> <p>Instrukcje:</p> <p>Poświęć chwilę na zastanowienie się i zapisz odpowiedzi na poniższe pytania. Omów swoje odpowiedzi z resztą grupy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisz część swojego planu BINALS związaną z wdrażaniem swojego projektu do programu studiów, która najbardziej napawa Cię dumą - Opisz część swojego planu BINALS związaną z wdrażaniem swojego projektu do programu studiów, która stanowi dla Ciebie największe wyzwanie
5 minut	<p>Po zakończeniu pracy w grupach należy zaprosić ochotników z każdego zespołu do podsumowania niektórych kluczowych kwestii, które pojawiły się w ich dyskusji.</p> <p>Jeśli ćwiczenie to odbywa się w formacie plenarnym, czas ten można wykorzystać na przedłużenie dyskusji przed przejściem do kolejnego tematu.</p>
12 minut (EU 1, 2, 3, 4, 5)	<p>Angażowanie uczniów</p> <p>Instrukcje:</p> <p>Poświęć chwilę na zastanowienie się i zapisz odpowiedzi na poniższe pytania. Omów swoje odpowiedzi z resztą grupy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opisz część swojego planu BINALS związaną z angażowaniem studentów, która najbardziej napawa Cię dumą - Opisz część swojego planu BINALS związaną z angażowaniem studentów, która stanowi dla Ciebie największe wyzwanie

5 minut	<p>Po zakończeniu pracy w grupach należy zaprosić ochotników z każdego zespołu do podsumowania niektórych kluczowych kwestii, które pojawiły się w ich dyskusji.</p> <p>Jeśli ćwiczenie to odbywa się w formacie plenarnym, czas ten można wykorzystać na przedłużenie dyskusji przed przejściem do kolejnego tematu.</p>
4 minuty	Wyjaśnienie wymagań dotyczących wykonania zadań 4.1–4.4 oraz zakończenie sesji.

Wymagania oraz aspekty odwróconej klasy:

Arkusze zadań, wraz z pełną instrukcją ich wypełniania oraz linkami do odpowiednich materiałów, są dostępne na stronie internetowej projektu LOESS: <https://loess-project.eu/cerl-module-for-lecturers/>

Zadania te zachęcają uczestników do szczerzej refleksji nad zaplanowanymi przez nich zajęciami dydaktycznymi z zastosowaniem BINALS. Na tym etapie plany uczestników nie muszą być dopracowane ani kompletne – zidentyfikowanie niepewności, wyzwań oraz obszarów, w których uczestnicy czują się mniej pewnie, jest tak samo ważne, jak wskazanie największych postępów.

- **Zadanie 4.1.** Jak zamierzasz podejść do etycznej i opartej na szacunku współpracy ze swoim partnerem z lokalnej społeczności, w tym do kwestii komunikacji, oczekiwań i procesu współtworzenia?
- **Zadanie 4.2** W jaki sposób planujesz wpleść BINALS w swój program / swoją praktykę nauczania?
- **Zadanie 4.3** W jaki sposób planujesz przedstawić BINALS swoim studentom?
- **Zadanie 4.4** Opierając się na doświadczeniach z tego modułu, w czym czujesz się teraz pewniej, co pozostaje dla Ciebie wyzwaniem i jakie są Twoje kolejne kroki?

5.4.5 Podsumowanie modułu

Niniejszy moduł wyposaża wykładowców w wiedzę, narzędzia i strategie niezbędne do zintegrowania badań i nauki angażujących społeczność z ich praktyką dydaktyczną. Uczestnicy ukończą kurs z gotowym planem pilotażowym własnego projektu BINALS. Usystematyzowany format zapewnia elastyczność, kładąc jednocześnie silny nacisk na interaktywną naukę, kwestie etyczne oraz zaangażowanie interesariuszy.

Dzięki połączeniu zadań, seminariów/webinariów oraz metody odwróconej klasy, uczestnicy w ciągu roku nie tylko zaprojektują, ale również wdrożą te projekty BINALS do swoich programów nauczania. Proces ten sprzyja budowaniu trwałych partnerstw między członkami społeczności lokalnych i uczelniami. Uczestnicy powinni skontaktować się z lokalną jednostką wspierającą BINALS (np. Science Shopem lub jej odpowiednikiem), aby uzyskać wsparcie w procesie realizacji projektu. Aby zwiększyć element praktyczny sesji, nacisk zostanie położony na włączenie tematyki (zdrowia) gleby do programów nauczania. Pod koniec modułu wykładowcy będą dobrze przygotowani do prowadzenia wartościowych zajęć, łączących świat akademicki z potrzebami społecznymi, zgodnie z podejściem BINALS.

Osoby zainteresowane pogłębieniem wiedzy na temat badań i nauki angażujących społeczność gorąco zachęcamy do zapoznania się z wynikami projektu [CIRCLET](#), który odegrał kluczową rolę w kształtowaniu struktury tego modułu. Jesteśmy głęboko wdzięczni za przekazaną wiedzę oraz udostępnione materiały, które pozwoliły nam stworzyć wartościowe i skuteczne doświadczenie edukacyjne.

Wirtualne Środowisko Nauki i technologie edukacyjne

Pilotażowa edycja modułu została przeprowadzona w całości zdalnie, z wykorzystaniem narzędzi wirtualnego uczenia się oraz technologii edukacyjnych, aby zapewnić wysoką jakość interakcji w małej grupie uczestników i zmaksymalizować efekty ich nauki. Osoby planujące realizację tego modułu w formie zdalnej zachęcamy do korzystania z tych samych lub narzędzi lub ich odpowiedników.

Tabela 5: Informacje dla uczestników – „Czego się spodziewać?”

Czego się spodziewać?	
Nagrania	Każda sesja będzie nagrywana (za zgodą grupy oraz ewentualnych gości) jako materiał dodatkowy, do którego osoby uczestniczące będą mogły wrócić w późniejszym terminie. Nagrania są przeznaczone wyłącznie do użytku wewnętrznego. Praca w grupach nie podlega nagrywaniu.
Cotygodniowe zadania	Uczestnicy powinni zarezerwować około 2 godzin przed każdą sesją na pracę przygotowawczą i wykonanie cotygodniowego zadania
Możliwość zadawania pytań przed każdym spotkaniem	Przed rozpoczęciem każdej sesji należy zapoznać się z materiałami i wykonać zadanie na kolejny tydzień. Gwarantuje to możliwość aktywnego śledzenia dyskusji i udziału w interaktywnych częściach modułu. Osoba prowadząca powinna być dostępna w wirtualnym pokoju spotkań 15 minut przed rozpoczęciem i po zakończeniu sesji, na wypadek gdyby uczestnicy potrzebowali wyjaśnień lub mieli dodatkowe pytania.

Przygotuj się	Do każdej sesji należy się przygotować przesyłając cotygodniowe zadania oraz zapoznając się z zalecaną lekturą.
60 minut	Każda sesja zaplanowana jest na jedną godzinę. Zalecamy jednak dołączenie do spotkania przynajmniej 10 minut wcześniej. Daje to możliwość zadania krótkich pytań i pozwala lepiej przygotować się do sesji.
Narzędzia, z których będziemy korzystać podczas sesji	
Unsplash	https://unsplash.com/de
Padlet	https://www.youtube.com/watch?v=qqGhcWG6e2g
TEAMS	https://support.microsoft.com/en-us/topic/what-is-microsoft-teams-3de4d369-0167-8def-b93b-0eb5286d7a29
Aplikacja rozszerzonej rzeczywistości LOESS AR APP	Instrukcje dotyczące pobierania aplikacji powinny zostać udostępnione zarówno podczas sesji, jak i na stronie internetowej LOESS.
NARZĘDZIE LO-ESS DO MAPOWANIA TŁUMU	https://www.loess-soil-map.eu/map

Materiały dydaktyczne i literatura uzupełniająca

Materiały obowiązkowe

Badania i nauka angażujące lokalną społeczność – BINALS:

Bates, C., McCann, S., McGowan, C. (2022). CIRCLET Online Continuing Professional Development Module Guide for Facilitators. Dostępne na stronie: <https://circlet.eu/online-module/>. Dostęp: 02.02.2025

Materiały Campus Engage na temat nauki angażującej lokalną społeczność (CEL) – dostępne na stronie: <https://www.iua.ie/ourwork/university-societal-engagement/students-communities-learning-together/> Data dostępu: 14.03.2025

Studia przypadku projektu CIRCLET. Dostępne na stronie: [Inspiration: CERL Case Studies – CIRCLET project](#). Data dostępu: 14.03.2025.

Ernesto, S. (2012). Chcesz komuś pomóc? Zamknij się i słuchaj. Konferencje TED. Dostępne na stronie: https://www.ted.com/talks/ernesto_sirolli_want_to_help_some-one_shut_up_and_listen/transcript Data dostępu: 14.03.2025

Studia przypadku projektu LOESS. Dostępne na stronie: [Case studies – Loess Project](#). Data dostępu: 14.03.2025

McKenna, E. (2022). CIRCLET Guide for Lecturers: Resources to Implement Community Engaged Research and Learning in University Teaching and Pedagogy. Dostępne na stronie: <https://circlet.eu/implementing-cerl-guide-for-lecturers/>. Data dostępu: 14.03.2025

National Co-ordinating Centre for Public Engagement (2023). Taking stock of Engaged Learning. Dostępne na stronie: https://www.publicengagement.ac.uk/sites/default/files/2023-10/final_taking_stock_of_engaged_learning_may_4th_2023.pdf Data dostępu: 14.03.2025

National Forum for the Enhancement of Teaching and Learning in Higher Education (2017). Expanding our Understanding of Assessment and Feedback in Irish Higher Education. DOI: 10.6084/m9.figshare.4786300. Dostępne na stronie: https://www.researchgate.net/publication/320955902_National_Forum_2017_Enhancing_Programme_Approaches_to_Assessment_and_Feedback_in_Irish_Higher_Education_Case_Studies_Commentaries_and_Tools . Data dostępu: 14.03.2025

Science Education and soil health education:

Bybee, R. W. (2009). The BSCS 5E instructional model and 21st century skills. Colorado Springs, Co: BSCS, 24.

Hou, D., Bolan, N. S., Tsang, D. C., Kirkham, M. B., & O'connor, D. (2020). Sustainable soil use and management: An interdisciplinary and systematic approach. *Science of the Total Environment*, 729, 138961.

Rodrigo-Comino, J., López-Vicente, M., Kumar, V., Rodríguez-Seijo, A., Valkó, O., Rojas, C., ... & Panagos, P. (2020). Soil science challenges in a new era: a transdisciplinary overview of relevant topics. *Air, Soil and Water Research*, 13, 1178622120977491.

Shepardson, D. P. (2019). Students' conceptions of and feelings about land use: Building a conceptual framework for teaching and learning about land use. *Journal of Geography*, 118(6), 252-265.

Smit, E., Tuithof, H., Savelsbergh, E., & Béneker, T. (2023). Geography teachers' pedagogical content knowledge: A systematic review. *Journal of Geography*, 122(1), 20-29.

Materiały dodatkowe:

Boland, J. (2013). 'Curriculum development for sustainable civic engagement' in Farrell, A and O'Farrell, C. *Emerging Issues in Higher Education. From Capacity Building to Sustainability* Dublin: Educational Developers In Ireland. <https://researchrepository.universityof-galway.ie/server/api/core/bitstreams/c9f9cad0-98be-4528-99dc-a4760ff6d01d/content>

Campus Engage and Irish Research Council (2017). *Engaged Research: Society and Higher Education Addressing Grand Societal Challenges Together*, Campus Engage http://www.campusengage.ie/wp-content/uploads/2019/01/FINAL-JAN-16_ER-Report-2016-Jan-v2.pdf. Data dostępu: 14.03.2025

Centre for Social Justice and Community Action, Durham University (UK) and National Co coordinating Centre for Public Engagement (UK) (2012). *A guide to ethical principles and practice*. Dostępne na stronie: [cbpr_ethics_guide_web_november_2012.pdf](#). Data dostępu: 22.01.2025

Farnell, T. (2020). 'Community engagement in higher education: trends, practices and policies'. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Dostępne na stronie: [Community engagement in higher education: trends, practices and policies - NESET](#) Data dostępu: 18.02.2025

Donahue, D.M. and Mitchell, T.D. (2010). *Critical Service Learning as a Tool for Identity Exploration*. *Diversity and Democracy* 13 (2) Dostępne na stronie: <https://experts.umn.edu/en/publications/critical-service-learning-as-a-tool-for-identity-exploration>. Data dostępu: 14.03.2025

Holland, B.A. (2001). A Comprehensive Model for Assessing Service-Learning and Community-University Partnerships. *New Directions for Higher Education*, 51-60. National Service-Learning Clearinghouse. (n.d.). Educators' Guide to Service-Learning Program Evaluation. Dostępne na stronie: <https://doi.org/10.1002/he.13>. Data dostępu: 14.03.2025

Mason O'Connor, K., McEwen, L., Owen, D., Lynch, K., and Hill, S. (2011 August). Literature review: Embedding community engagement in the curriculum: An example of university-public engagement. National Coordinating Centre for Public Engagement, University of Gloucestershire, and the Higher Education Academy. https://www.researchgate.net/publication/224880720_Literature_Review_Embedding_PublicCommunity_Engagement_in_the_Curriculum_An_Example_of_University-Public_Engagement. Data dostępu: 14.03.2025

McDavitt, B., Bogart, L. M., Mutchler, M. G, Wagner, G. J., Green, H. D. Jr, Lawrence, S. J, et al. (2016). Dissemination as Dialogue: Building Trust and Sharing Research Findings Through Community Engagement. *Preventing Chronic Disease*, 13: 150473. Pobrano 9 listopada 2021 ze strony <https://www.researchgate.net/publication/297893166>

Ross, L. F., Loup, A., Nelson, R. M., Botkin, J. R., Kost, R., Smith, G. R., and Gehlert, S. (2010). The Challenges of Collaboration for Academic and Community Partners in a Research Partnership: Points to Consider. *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*, 5(1), 19-31. Dostępne na stronie: <https://www.researchgate.net/publication/42253923>. Data dostępu: 14.03.2025

Siefer, S.D. and Connors, K. (eds) (2007). *Faculty Toolkit for Service-Learning in Higher Education, Community-Campus Partnerships for Health/ Learn and Serve America* Dostępny na stronie: [Community-Campus Partnerships for Health](#). Data dostępu: 14.03.2025

Strand, K.J., Cutforth, N., Stoecker, R., Marullo, S., Donohue, P. (2003) *Community-Based Research and Higher Education: Principles and Practices*, Jossey-Bass.

Stoecker, R., & Tryon, E. (2008). The Unheard Voices; Community Organizations and Service Learning. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, Volume 12, Number 3. https://www.researchgate.net/publication/37708005_The_Unheard_Voices_Community_Organizations_and_Service_Learning. Data dostępu: 14.03.2025

Tassone, V. and Eppink, H. (2016). The EnRRICH Tool for Educators: (Re-)Designing curricula in higher education from a "Responsible Research and Innovation" perspective. EnRRICH Project. Dostępne na stronie: <https://ec.europa.eu/research/participants/documents/downloadPublic?documentIds=080166e5aa8f7b6b&appId=PPGMS> Data dostępu: 22.01.2025